

**ความต้องการศึกษาต่อหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิตของวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร
จังหวัดชลบุรี และคุณลักษณะของบัณฑิตตามความคาดหวังของมูลนิธิพัฒนาสถานีนอมนัย
เฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา นวมินทราชินี**

**วรัญญูศึกษา ทรัพย์ประเสริฐ* จุติมา เดียววัฒนวิวัฒน์* นารีรัตน์ ผุดผ่อง* กมลนัฏ ม่วงยิ้ม*
ญาณันธร กราบทิพย์* กัมปนาท ฉายชูวงษ์* และกมล อาจดี***

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods research) ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการในการศึกษาต่อและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับปริญญาโทหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิตของบุคลากรในสังกัดมูลนิธิพัฒนาสถานีนอมนัยเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา นวมินทราชินี (สอน.) เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมีนาคม - เมษายน 2564 ด้วยแบบสำรวจจากบุคลากรที่ปฏิบัติงานใน สอน. และ สอ.พระราชทานนาม จำนวน 64 ราย และศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตตามความคาดหวังของผู้บริหารระดับต่าง ๆ จำนวน 11 ราย ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม ร่วมกับการศึกษาจากเอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 84.0 เป็นเพศหญิง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักวิชาการสาธารณสุข จบการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านสาธารณสุขศาสตรบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยรัฐ และมีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการศึกษาต่อในหลักสูตรฯ ร้อยละ 66.0 ซึ่งส่วนใหญ่ต้องการเข้าศึกษาในปีการศึกษา 2565 ด้วยทุนการศึกษาของตนเอง เหตุผลที่ต้องการศึกษาต่อ คือ เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะในการทำงานและเพื่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน (ร้อยละ 59.0 และ 30.0 ตามลำดับ) ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่รับผิดชอบที่ต้องการพัฒนาสู่งานวิจัย คือ ประเด็นการส่งเสริมสุขภาพตามกลุ่มวัย การบริหารงานสาธารณสุข และการป้องกันและควบคุมโรคไม่ติดต่อ ตามลำดับ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 73.0 ต้องการศึกษาในช่วงเสาร์-อาทิตย์ และเรียนแบบออนไลน์ ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษา ได้แก่ ความสอดคล้องของงานกับขอบข่ายของหลักสูตรและค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตร (ร้อยละ 34.1 และ 27.3 ตามลำดับ) คุณลักษณะบัณฑิตตามความคาดหวังของผู้บริหาร พบว่า ต้องการบัณฑิตที่มีความสามารถทางวิชาการ วิจัยเพื่อแก้ปัญหาในพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม เป็นผู้นำ ทำงานเป็นทีม และมีจิตสำนึกรักสถาบัน ดังนั้น การวางแผนจัดทำหลักสูตร จึงต้องมีความสอดคล้องกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิต

คำสำคัญ: ความต้องการศึกษาต่อ, สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, คุณลักษณะบัณฑิตตามความคาดหวัง

*วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี, คณะสาธารณสุขศาสตร์และสหเวชศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

E-mail: warunsicha@scphc.ac.th

**Demand for Studying the Master's degree in Public Health of Sirindhorn College of Public Health,
Chonburi and Expected Characteristics of Graduate Attributes
of Queen Sirikit Health Centre Foundation**

**Warunsicha Supprasert^{*} Thitima Diawwattanawiwat^{*} Nareerut Pudpong^{*} Kamolnat Muangyim^{*}
Yananthorn Krabthip^{*} Kampanart Chaychoowong^{*} Kamon Arjdee^{*}**

Abstract

This mixed method research aimed to: 1) investigate needs and factors effecting decision to pursue master's degree in public health of personnel working in Queen Sirikit Community Health Centers by using self-administered questionnaire among 64 staffs of Queen Sirikit Community Health Centers; and 2) identify expected characteristics of master's degree graduates from opinion of 11 policy decision making administrators from Queen Sirikit Community Health Centers Development Foundation and primary level administrators from Queen Sirikit Community Health Centers by using in depth interviews, focus group discussions, and documentary reviews. This study was carried out between March and April 2021. The collected data were analyzed using descriptive statistics for quantitative data, and content analysis for qualitative data.

The findings revealed that majority of the samples were female (84.0%). Most participants were public health technical officers. Half of them got bachelor's degree of Public Health from Public Universities. The samples had working experience more than 10 years (43.8%). Sixty percent of the samples stated the needs for higher education and wanted to start in Academic Year 2022. Source of the budget was out of pocket payment. The reasons for higher education demand were to enhance knowledge and skills, and career growth, 59.0% and 30.0% respectively. Most of the work-related problems needed to be solved by research were health promotion in each age group; public health administration; non-communication diseases control and prevention, respectively. Seventy-three percent of the participants wanted weekend class and online learning. Factors affecting their decision for higher education were curriculum-work accordance and cost, 34.1% and 27.3% respectively. The expected characteristics of master's degree graduates were academic smart, practical problem solving by research approach, leadership, teamwork, and loyalty. So, curriculum development plan as well as teaching-learning pattern had to be prepared according to needs and expectation of the learners and graduates' employers.

Keywords: needs for higher education, master's degree of public health, expected characteristics of graduates

^{*} Sirindhorn College of Public Health Chonburi, Praboromarajchanok Institute

E-mail: warunsicha@scphc.ac.th

บทนำ

หน่วยบริการสุขภาพปฐมภูมิหรือเครือข่ายหน่วยบริการสุขภาพปฐมภูมิ ถือเป็นจุด “คานงัด” (Leverage point) ระบบสุขภาพที่จะทำให้คนไทยมีสุขภาพดี ลดการเจ็บป่วยและลดความแออัดของผู้ป่วยที่เข้ารับบริการในโรงพยาบาลขนาดใหญ่ และจะช่วยประหยัดทรัพยากรของประเทศชาติในการดูแลรักษาพยาบาลผู้ป่วย การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรสุขภาพในระดับปฐมภูมิให้มีคุณภาพ ถือเป็นภารกิจสำคัญของกระทรวงสาธารณสุขและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์บุคลากรเป็นเลิศ (People excellence) อันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย “ประชาชนสุขภาพดี เจ้าหน้าที่มีความสุข ระบบสุขภาพยั่งยืน” (กองบริหารการสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2563; Tangcharoensathien and et al, 2018) เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2563 ศาสตราจารย์คลินิกเกียรติคุณนายแพทย์ปิยะสกล สกลสัตยาทร ประธานกรรมการมูลนิธิพัฒนา สอน. พร้อมด้วย นายแพทย์เกียรติภูมิ วงศ์รจิต ปลัดกระทรวงสาธารณสุข นายแพทย์สมชาย ธรรมสาร โสภณ อธิการบดีสถาบันพระบรมราชชนก ได้ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (Memorandum of Understanding; MOU) ในการจัดทำหลักสูตรในระดับปริญญาโท หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต ร่วมกับวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี คณะสาธารณสุขศาสตร์และสหเวชศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพที่จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนตามความต้องการของกระทรวงสาธารณสุข โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาหลักสูตรฯ ด้วยการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานอนามัยเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา นวมินทราชินี (สอน.) และสถานอนามัยพระราชทานนาม (สอ.พระราชทานนาม) ทั่วประเทศ ตามนโยบายกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบสุขภาพปฐมภูมิที่เข้มแข็งให้กับทุกครอบครัว มีหมอ 3 คน ประชาชนได้รับการดูแลสุขภาพใกล้บ้าน ลดความเหลื่อมล้ำ ลดแออัดโรงพยาบาลใหญ่ จึงได้ลงนามความร่วมมือ 3 หน่วยงาน ร่วมกันคิดอาวุธทางปัญญา พัฒนาองค์ความรู้การบริหารจัดการ สร้างเครือข่ายนักจัดการระบบสุขภาพ ดูแลสุขภาพประชาชนตามบริบทของพื้นที่ ตอบสนองความต้องการของคนในชุมชน เป็นการพัฒนากำลังคนด้านการบริหารจัดการระบบสุขภาพของประเทศ ปฏิรูประบบสุขภาพให้เกิดความเข้มแข็ง รวมถึงการพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับนานาประเทศ โดยใช้แนวคิดการสาธารณสุขมูลฐาน (Primary Health Care) และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy)¹⁻²

สำหรับ สอน. และ สอ.พระราชทานนาม นั้น สร้างขึ้นจากนโยบายทศวรรษแห่งการพัฒนาสถานอนามัยของกระทรวงสาธารณสุข ในช่วงปี พ.ศ. 2535 - 2544 โดยในปีพุทธศักราช 2535 เป็นปีมหามงคลเฉลิมชนมพรรษาครบ 60 พรรษาของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง กระทรวงสาธารณสุข จึงได้จัดทำโครงการก่อสร้างสถานอนามัยขนาดใหญ่ น้อมเกล้าฯ น้อมกระหม่อมถวายเป็นอนุสรณ์แห่งความจงรักภักดี ปัจจุบันมี สอน. และสอ.พระราชทานนาม รวมทั้งสิ้น 92 แห่ง ทั่วประเทศ โดยมีพันธกิจหลัก ได้แก่ การจัดบริการด้านสุขภาพผสมผสานแบบองค์รวมที่มีคุณภาพได้

มาตรฐานและเป็นศูนย์กลางแห่งวิทยาการที่ทันสมัยแก่สถานีนามัยในเครือข่าย จัดกิจกรรมเทิดพระเกียรติฯ และเผยแพร่พระเกียรติคุณสมเด็จพระบรมราชินีนาถ รวมทั้งประสานงานดูแลผู้ป่วยในพระบรมราชานุเคราะห์ที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ พัฒนาสภาพแวดล้อมภูมิทัศน์ทั้งภายในและภายนอกให้สวยงามสมพระเกียรติ เป็นต้นแบบทั้งด้านบริการ ด้านวิชาการ ด้านบริหาร ด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายสุขภาพ³

ด้วยเหตุผลดังกล่าว คณะผู้วิจัยตระหนักในความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรด้านสุขภาพและการสร้างเครือข่ายนักจัดการสุขภาพในระบบสุขภาพปฐมภูมิที่มีคุณภาพ คุณธรรมและจริยธรรม เพื่อรับใช้ประเทศชาติและสังคม อันสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของสถาบันพระบรมราชชนก ประจำปี พ.ศ. 2563 - 2567 ในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของระบบสุขภาพของประเทศและได้มาตรฐานในระดับอาเซียน⁴ สนใจทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการศึกษาต่อหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิตของวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี และคุณลักษณะของบัณฑิตตามความคาดหวังของมูลนิธิพัฒนา สอน. เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลนำเข้าสู่การพัฒนาร่างหลักสูตรระดับปริญญาโท หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต ของวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี ที่สอดคล้องกับบริบทชุมชนท้องถิ่น ความต้องการของผู้เรียน และความคาดหวังของมูลนิธิพัฒนา สอน. กระทรวงสาธารณสุขต่อไป โดยความหวังว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาจะนำมาซึ่งการพัฒนางานของ สอน. และ สอ.พระราชทานนามให้งามสง่าสมพระเกียรติฯ ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก และแผนกรอบมาตรฐานการอุดมศึกษาและมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ที่กำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education; DOE) ไว้ 3 ด้าน ประกอบด้วย ผู้เรียนรู้ (Learner Person) ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม (Innovative Co-creator) และเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของชาติ (Active Citizen) การจัดการศึกษาจึงต้องจัดให้เหมาะสมกับสภาพบริบทของผู้เรียน พื้นที่ ชุมชน และสังคม รวมทั้งให้อิสระกับสถานศึกษาในการกำหนดอัตลักษณ์ และทิศทางการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น และยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศภายใต้การสนับสนุนของรัฐในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยยึดหลักความเสมอภาคและความเท่าเทียม²

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความต้องการในการศึกษาต่อและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับปริญญาโท หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต ของบุคลากรในสังกัด สอน. และ สอ.พระราชทานนาม
2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตตามความคาดหวังของผู้บริหาร สอน.และ สอ.พระราชทานนาม และผู้กำหนดนโยบาย

วิธีการศึกษา

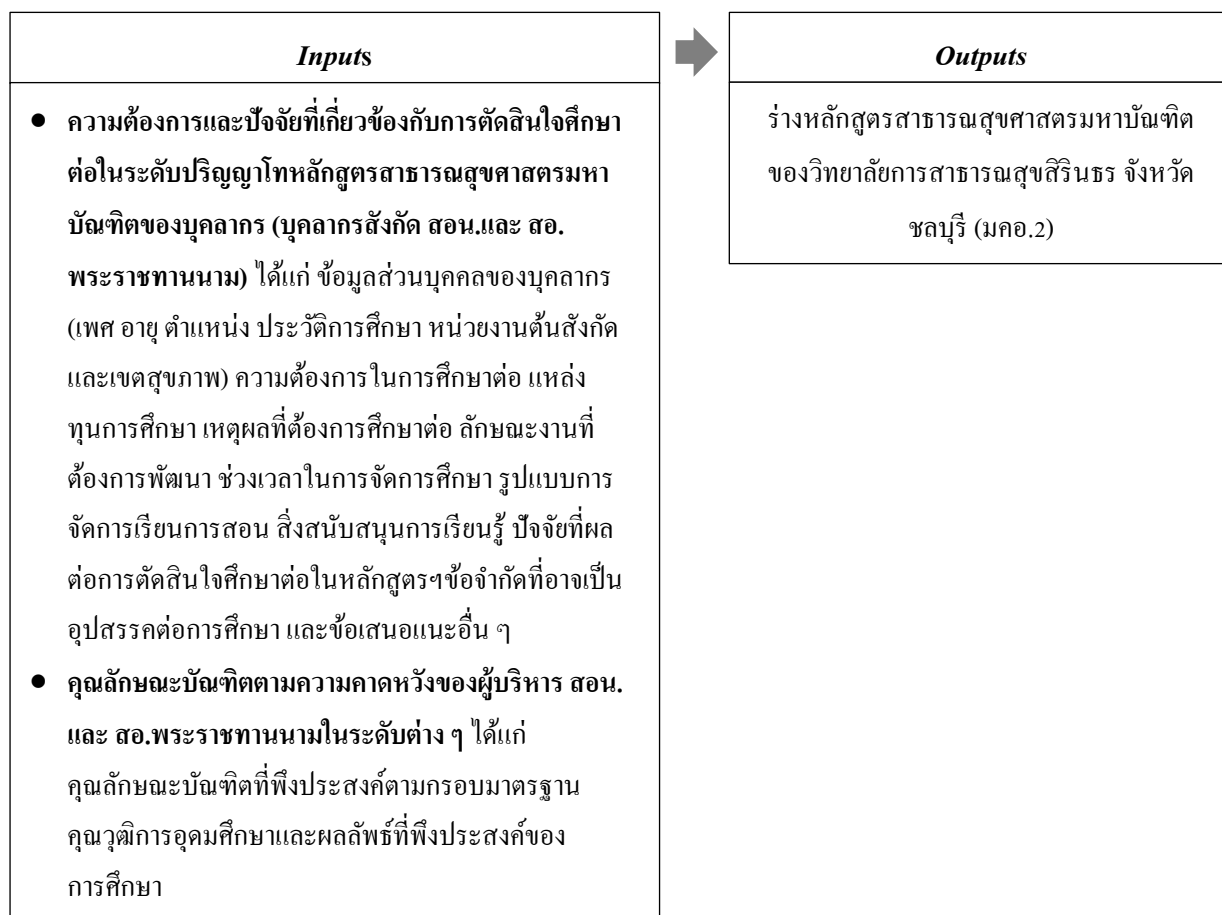
การศึกษานี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods research; MMR)⁵ โดยบูรณาการระหว่างวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ชนิดแบบแผนคู่ขนาน (Concurrent Design) โดยใช้วิธีการเก็บ

รวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในช่วงเวลาเดียวกัน และผสานผลของการวิเคราะห์ที่ได้จากข้อมูลทั้งสองชุดเพื่อเปรียบเทียบผลลัพธ์และเสริมเติมเต็มซึ่งกันและกัน ซึ่งประกอบด้วย

1. การศึกษาความต้องการและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับปริญญาโท หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิตของบุคลากรสังกัด สอน.และ สอ.พระราชทานนาม เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative study) โดยใช้การศึกษาเชิงสำรวจภาคตัดขวาง (Cross-sectional study)

2. การศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตตามความคาดหวังของผู้บริหาร สอน.และ สอ.พระราชทานนามในระดับต่าง ๆ ทั้งผู้บริหารระดับนโยบาย (ตัวแทนมูลนิธิพัฒนา สอน.) และผู้บริหารระดับต้น (ผู้อำนวยการ สอน./สอ.พระราชทานนาม) เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative study) โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) การสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion) ร่วมกับการศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ (Documentary Reviews)

ในการศึกษาครั้งนี้ โครงการวิจัยได้ผ่านการพิจารณารับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี ตามเอกสารรับรองหมายเลข COA.N0. 2021/T4 เมื่อวันที่ 11 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2564 ดำเนินการศึกษาระหว่างเดือนมีนาคม ถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2564 คณะผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวคิดโมเดลตรรกะ (Logic Model)⁶ มาใช้เป็นกรอบแนวทางในการศึกษาดังนี้

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

สำหรับการศึกษาความต้องการและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจศึกษาต่อ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักวิชาการสาธารณสุข พยาบาลวิชาชีพ และบุคลากรสาธารณสุขอื่น ๆ อาทิเช่น เจ้าหน้าที่งานสาธารณสุข เจ้าหน้าที่งานทันตสาธารณสุข (ทันตภิบาล) เจ้าหน้าที่งานเภสัชกรรม เป็นต้น ซึ่งสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและสาธารณสุขแล้ว และอาจมีความต้องการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไป โดยเป็นบุคลากรในสังกัด สอน. และ สอ.พระราชทานนาม 92 แห่งทั่วประเทศ จำนวน 536 ราย⁷ และกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) จากทะเบียนรายชื่อบุคลากรในสังกัด สอน.และ สอ.พระราชทานนาม 92 แห่งทั่วประเทศ โดยคำนวณขนาดตัวอย่างด้วยการประมาณค่าสัดส่วนแบบที่ทราบขนาดประชากร ตามสูตรดังนี้

$$n = \frac{NZ^2P(1-P)}{d^2(N-1) + Z^2P(1-P)}$$

โดยที่ n = ขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

N = จำนวนบุคลากรในสังกัด สอน. และ สอ.พระราชทานนาม 92 แห่งทั่วประเทศ

Z = ค่าสถิติความเชื่อมั่นที่ 95% มีค่าเท่ากับ 1.96

P = สัดส่วนผู้ที่สนใจศึกษาต่อหลักสูตรระดับปริญญาโท เท่ากับ 0.25⁸

d = ค่าความคลาดเคลื่อนที่อาจเกิดขึ้นและยอมรับได้ มีค่าเท่ากับ 0.10

เมื่อกำหนดตามสูตร จะได้ขนาดตัวอย่างที่สามารถเป็นตัวแทนของประชากรเท่ากับ 64 ตัวอย่าง โดยเกณฑ์การคัดเข้าศึกษา (Inclusion criteria) คือ ปฏิบัติงานในตำแหน่งนักวิชาการสาธารณสุข พยาบาลวิชาชีพ และบุคลากรสาธารณสุขอื่น ๆ อาทิเช่น เจ้าหน้าที่งานสาธารณสุข เจ้าหน้าที่งานทันตสาธารณสุข (ทันตภิบาล) เจ้าหน้าที่งานเภสัชกรรม และแพทย์แผนไทย เป็นต้น ซึ่งสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและสาธารณสุขและอาจมีความต้องการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไป เป็นผู้ที่หน่วยงานต้นสังกัดมีนโยบายให้ศึกษาต่อในระดับปริญญาโท มีประสบการณ์ทำงานใน สอน.หรือ สอ.พระราชทานนาม ตั้งแต่ 1 ปี ขึ้นไป และยินดีเข้าร่วมการศึกษาด้วยความสมัครใจ ส่วนเกณฑ์การคัดออกจากการศึกษา (Exclusion criteria) คือ ไม่สามารถตอบแบบสอบถามได้ครบถ้วน หรือไม่สามารถให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัยได้ในระหว่างการศึกษา

ส่วนการศึกษาคูณลักษณะบัณฑิตตามความคาดหวังของผู้บริหาร สอน. และ สอ.พระราชทานนาม ประชากร คือ ผู้แทนจากมูลนิธิพัฒนา สอน. และผู้บริหารระดับต้น ซึ่งดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้หลักการเลือกผู้ให้ข้อมูลเชิงทฤษฎี (Theoretical Sampling) ด้วยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) คือ บุคคลที่สามารถถ่ายทอดประสบการณ์ได้ดีตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา และกระจายตามภูมิภาคและเขตบริการสุขภาพ โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก คือ ผู้บริหารระดับนโยบาย ได้แก่ ผู้แทนจากมูลนิธิพัฒนา สอน. จำนวน 3 ราย และผู้บริหารระดับต้น ได้แก่ ผู้อำนวยการ สอน. หรือ สอ.พระราชทานนาม ในแต่ละภูมิภาค ภูมิภาคละ 3 ราย รวมทั้งสิ้น 11 ราย ที่สมัครใจและมีความยินดีที่จะให้ข้อมูลและอนุญาตให้

บันทึกเทประหว่างการสนทนา นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินการศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (Documentary Reviews) เช่น นโยบายและยุทธศาสตร์พัฒนา สอน. / สอ.พระราชทานนาม ปี 2564-2566 บันทึกข้อตกลงในการผลิตหลักสูตรฯ และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

เครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสำรวจความต้องการและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับปริญญาโทหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี ของบุคลากรในสังกัด สอน. หรือ สอ.พระราชทานนาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดตอบด้วยตนเอง (Self-administered questionnaire) ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบหลายตัวเลือกและแบบเติมคำในช่องว่าง จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง ประวัติการศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด (สอน./สอ.พระราชทานนาม) และเขตสุขภาพ

ส่วนที่ 2 ความต้องการในการศึกษาต่อและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจศึกษาต่อ มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบหลายตัวเลือกและแบบเติมคำในช่องว่าง จำนวน 10 ข้อ ได้แก่ ความต้องการในการศึกษาต่อ แหล่งทุนการศึกษา เหตุผลที่ต้องการศึกษาต่อ ลักษณะงานที่ต้องการพัฒนา ช่วงเวลาในการจัดการศึกษา รูปแบบการจัดการเรียนการสอน สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในหลักสูตรฯ ข้อจำกัดที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการศึกษา และข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามเพื่อหาความตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้ค่าดัชนีสอดคล้องของเนื้อหา (Index of Item objective Congruence: IOC) เท่ากับ 0.82 และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับบุคลากรสาธารณสุขสังกัดหน่วยงานอื่นที่ไม่ใช่ สอน. หรือ สอ.พระราชทานนาม จำนวน 20 ราย เพื่อทดสอบหาค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ของความเชื่อมั่น (Reliability Coefficient) โดยใช้วิธีแบบแบ่งครึ่งฉบับ (Split - Half Method) พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.89

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-constructed interview) คือ แนวคำถามเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกจากตัวแทนผู้บริหาร สอน. หรือ สอ.พระราชทานนาม ในระดับต่าง ๆ ทั้งผู้บริหารระดับนโยบาย (Policy maker) ระดับกลาง (สสจ./สสอ.) และระดับต้น (ผู้อำนวยการ สอน./สอ.พระราชทานนาม) เกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตตามความคาดหวังซึ่งเป็นผลลัพธ์จากการศึกษาจากหลักสูตรฯ และ 2) แนวคำถามสนทนากลุ่ม (Focus group interview guideline) เป็นแนวคำถามเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตตามความคาดหวังจากผู้บริหาร สอน. หรือ สอ.พระราชทานนามในระดับต่าง ๆ ซึ่งเป็นตัวแทนในการเข้าร่วมสนทนากลุ่ม

ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลเชิงคุณภาพ (Trustworthiness) โดยการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) เพื่อตรวจสอบความตรงของข้อมูล มิใช่โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน (Methodological Triangulation) ทั้งการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การบันทึกเทป และการจดบันทึกควบคู่กันไป

รวมทั้งข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อค้นพบที่ได้จากการวิเคราะห์ ผู้วิจัยนำมาจากคำสำคัญที่ได้จากข้อมูลการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล โดยมีการตรวจสอบกลับกับผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความหมายของข้อมูลที่วิเคราะห์ได้ว่ามีความเข้าใจตรงกัน นอกจากนี้ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับทีมวิจัย ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ที่มีผู้ร่วมวิเคราะห์ (Interrater Analysis) ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการแปลความหมายข้อมูลที่ตรงกันและตรงตามความรู้สึกนึกคิดของผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยมีการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากวิธีการสัมภาษณ์ด้วยการบันทึกเทป แล้วผู้วิจัยนำมาถอดข้อความคำต่อคำ โดยไม่มีการดัดแปลงข้อความหรือสรุปความเอง มีข้อความใดไม่ชัดเจนจะตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งโดยการเปิดฟังซ้ำ และนำข้อมูลที่ถอดเทปแล้วไปให้ผู้ให้ข้อมูลยืนยันและเพิ่มเติมรายละเอียดที่ยังไม่ชัดเจน ถ้ายังมีข้อความไม่ชัดเจนอีกผู้วิจัยจะได้นำกลับไปถามผู้ให้ข้อมูลอีกครั้ง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นบุคลากรสังกัด สอน. หรือ สอ.พระราชทานนามจะได้รับแจกแบบสอบถามชนิดตอบด้วยตนเองเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล และความต้องการในการศึกษาต่อและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจศึกษาต่อ หลังจากนั้นผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามก่อนเก็บรวบรวมเพื่อเตรียมเข้าสู่การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป ส่วนการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้แทนจากมูลนิธิพัฒนา สอน. และผู้บริหารระดับต้น ซึ่งถูกคัดเลือกเพื่อเข้าร่วมการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม เพื่อสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตตามความคาดหวัง โดยดำเนินการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพระหว่างเดือนมีนาคม - เมษายน 2564

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่ามัธยฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

1. การศึกษาความต้องการในการศึกษาต่อและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับปริญญาโท หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต ของบุคลากรในสังกัด สอน. และ สอ.พระราชทานนาม

ข้อมูลทั่วไป

จากผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนทั้งสิ้น 64 ราย พบว่า เป็นเพศหญิง ร้อยละ 84.0 ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 21-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 65.6 มีค่ามัธยฐานอายุ 36 ปี (อายุต่ำสุด 23 ปี - อายุสูงสุด 57 ปี) เป็นนักวิชาการสาธารณสุข ร้อยละ 42.2 รองลงมา คือ พยาบาลวิชาชีพ ร้อยละ 31.2 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างจบการศึกษาปริญญาตรีด้านสาธารณสุขศาสตร์ ร้อยละ 50.0 และส่วนใหญ่จบจากมหาวิทยาลัยรัฐ ร้อยละ 55.0 มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี ร้อยละ 43.8 รองลงมา มีประสบการณ์ทำงาน 3-5 ปี ร้อยละ 21.9 กลุ่มตัวอย่างทำงานที่ สอน. ร้อยละ 92.0 โดยส่วนใหญ่ทำงานในเขตสุขภาพที่ 12 มากที่สุด รองลงมา คือ เขตสุขภาพที่ 3 และ 1 ตามลำดับ กลุ่ม

ตัวอย่างมีความต้องการศึกษาต่อในหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต ของวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี ร้อยละ 66.0 รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (n=64)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	54	84.0
ชาย	10	16.0
อายุ		
21-40 ปี	42	65.6
41-60 ปี	22	34.4
อายุเฉลี่ย 36 ปี (อายุต่ำสุด 23 ปี - อายุสูงสุด 57)		
ตำแหน่งงานในปัจจุบัน		
นักวิชาการสาธารณสุข	27	42.2
พยาบาลวิชาชีพ	20	31.2
เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข	6	9.4
แพทย์แผนไทย	5	7.7
เจ้าพนักงานเภสัชกรรม	3	4.7
เจ้าพนักงานสาธารณสุข	2	3.1
แพทย์แผนตะวันออก	1	1.6
ปริญญาตรีที่จบการศึกษา		
สาธารณสุขศาสตรบัณฑิต (สาธารณสุขชุมชน/ทันตสาธารณสุข)	32	50.0
พยาบาลศาสตรบัณฑิต/การพยาบาลและผดุงครรภ์	20	31.2
แพทย์แผนไทยบัณฑิต/แพทย์แผนไทยประยุกต์บัณฑิต	8	12.5
วิทยาศาสตร์บัณฑิต (สุขศึกษา/คุ้มครองผู้บริโภค)	3	4.5
แพทย์แผนตะวันออกบัณฑิต	1	1.6
มหาวิทยาลัยที่จบการศึกษา		
มหาวิทยาลัยรัฐ/ม.ราชภัฏ/มสธ.	35	55.0
วิทยาลัยพยาบาล	14	22.0
วิทยาลัยสาธารณสุข	11	17.0
มหาวิทยาลัยเอกชน	4	6.0

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ประสบการณ์ทำงาน สอน./สอ.พระราชทานนาม		
มากกว่า 10 ปี	28	43.8
6-10 ปี	13	20.3
3-5 ปี	14	21.9
น้อยกว่า 3 ปี	9	14.1
สถานที่ทำงานปัจจุบัน		
สอน.	59	92.0
สอ.พระราชทานนาม	5	8.0
ความต้องการศึกษาต่อในหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี		
มีความต้องการศึกษา	42	66.0
ไม่แน่ใจ	2	3.0
ไม่ต้องการศึกษา	20	31.0

ปีการศึกษาที่ต้องการเข้าศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาในหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต ของวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี ส่วนใหญ่มีความต้องการเข้าศึกษาในปีการศึกษา 2565 ถึงร้อยละ 59.5 รองลงมา คือ ปีการศึกษา 2566 ร้อยละ 12.5 รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความต้องการศึกษาต่อในหลักสูตรของกลุ่มตัวอย่าง (n=42)

ปีการศึกษาที่ต้องการเข้าศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
2565	25	59.5
2566	8	19.0
2567	6	14.3
2568	1	2.4
2569	2	4.8

แหล่งทุนการศึกษาและเหตุผลที่ศึกษาต่อ

แหล่งทุนการศึกษาในหลักสูตร ส่วนใหญ่มาจากตนเอง ร้อยละ 78.6 รองลงมา คือ ทุนสนับสนุนจากมูลนิธิพัฒนา สอน. ร้อยละ 54.8 สำหรับเหตุผลที่ศึกษาต่อ เพื่อให้มีความรู้และทักษะมากขึ้น และเพื่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน คิดเป็นร้อยละ 59.0 และ 30.0 ตามลำดับ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แหล่งทุนการศึกษาและเหตุผลที่ศึกษาต่อ (n=44)

แหล่งทุนการศึกษาและเหตุผลที่ศึกษาต่อ	จำนวน	ร้อยละ
แหล่งทุนการศึกษา (ตอบได้มากกว่า 1 แหล่ง)		
ตนเอง	33	78.6
ต้นสังกัด/มูลนิธิพัฒนา สอน	23	54.8
บิดา/มารดา	4	9.5
สามี/ภรรยา	3	7.1
ญาติ	1	2.4
เหตุผลที่ศึกษาต่อ		
เพื่อให้มีความรู้และทักษะมากขึ้น	26	59.0
เพื่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน	13	30.0
เพื่อเพิ่มวุฒิการศึกษาให้สูงขึ้น	4	9.0
เพื่อความมั่นคงในการประกอบอาชีพ	1	2.0

ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่รับผิดชอบที่ต้องการพัฒนาสู่งานวิจัย

ส่วนใหญ่ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่รับผิดชอบที่ต้องการพัฒนาสู่งานวิจัย ได้แก่ ประเด็นการส่งเสริมสุขภาพกลุ่มวัยต่าง ๆ บริหารงานสาธารณสุขและการป้องกันและควบคุมโรคไม่ติดต่อ คิดเป็นร้อยละ 22.7, 22.7 และ 20.4 ตามลำดับ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่รับผิดชอบที่ต้องการพัฒนาสู่งานวิจัย (n=44)

ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่รับผิดชอบ ที่ต้องการพัฒนาสู่งานวิจัย	จำนวน	ร้อยละ
การส่งเสริมสุขภาพกลุ่มวัยต่าง ๆ	10	22.7
บริหารงานสาธารณสุข	10	22.7
การป้องกันและควบคุมโรคไม่ติดต่อ	9	20.4
อาชีวอนามัยและความปลอดภัย	5	11.4
การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ	4	9.1
อนามัยสิ่งแวดล้อม	2	4.5
แพทย์แผนไทย	1	2.3
ไม่ระบุ	3	6.8

ความต้องการด้านการจัดการเรียนการสอนและสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ต้องการศึกษานอกเวลาราชการ (เสาร์-อาทิตย์) ร้อยละ 73.0 รองลงมา คือนอกเวลาราชการ (เย็นจันทร์-ศุกร์) ร้อยละ 23.0 และการเรียนรู้ในเวลาราชการ (จันทร์-ศุกร์) ร้อยละ 4.0 ส่วนรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ส่วนใหญ่มีความต้องการเรียนแบบออนไลน์ ร้อยละ 73.0 สำหรับความต้องการด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการให้ทางหลักสูตรสนับสนุนทุนวิจัย/ทุนการศึกษาบางส่วน ร้อยละ 68.2 รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความต้องการด้านการจัดการเรียนการสอนและสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ (n=44)

ความต้องการด้านการจัดการเรียนการสอน และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้	จำนวน	ร้อยละ
ช่วงเวลาในการจัดการเรียนการสอน		
นอกเวลาราชการ (เสาร์-อาทิตย์)	32	73.0
นอกเวลาราชการ (เย็นจันทร์-ศุกร์)	2	4.0
ในเวลาราชการ (จันทร์-ศุกร์)	10	23.0
รูปแบบการจัดการเรียนการสอน		
การเรียนออนไลน์	32	73.0
การเรียนรู้ในชั้นเรียนร่วมกับการเรียนออนไลน์	3	7.0
การเรียนแบบสะสมหน่วยกิต	5	11.0
การเรียนรู้ในชั้นเรียน	4	9.0
ต้องการด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ (ตอบได้มากกว่า 1 ประเด็น)		
ทุนสนับสนุนการวิจัย/การศึกษางานบางส่วน	30	68.2
ที่พักในช่วงที่ต้องมาเรียนในชั้นเรียนในรือนักศึกษา	10	22.7
ห้องทำงานสำหรับนักศึกษา พร้อมคอมพิวเตอร์และปริ้นเตอร์	8	18.2

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาและอุปสรรคต่อการศึกษาในหลักสูตร

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษา ได้แก่ ความสอดคล้องของงานกับขอบข่ายของหลักสูตร และค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 34.1 และ 27.3 ตามลำดับ นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าไม่มีอุปสรรคต่อการศึกษาในหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 38.6 และสำหรับอุปสรรคที่ส่งผลต่อการศึกษาในหลักสูตร ได้แก่ ปัญหาขาดทุนการศึกษา ระยะเวลาเดินทาง ระยะเวลาศึกษา รวมถึงปัญหาการขาดแคลนกำลังคน เป็นต้น รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาและอุปสรรคต่อการศึกษาในหลักสูตร (n=44)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาและอุปสรรคต่อการศึกษา ในหลักสูตร	จำนวน	ร้อยละ
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษา		
ความสอดคล้องของงานที่ทำกับขอบข่ายของหลักสูตรฯ	15	34.1
ค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตรฯ	12	27.3
ช่วงเวลาในการจัดการเรียนการสอน	6	13.6
ลักษณะและรูปแบบจัดการเรียนการสอน	5	11.4
สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ที่หลักสูตรฯจัดหาให้	4	9.1
ความรู้ความเชี่ยวชาญของอาจารย์ผู้สอนและที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	2	4.6
อุปสรรคต่อการศึกษาในหลักสูตร		
ไม่มีอุปสรรค	17	38.6
มีอุปสรรคเรื่องค่าใช้จ่ายในการศึกษาและช่วงเวลาในการศึกษา	8	18.2
มีอุปสรรคเรื่องค่าใช้จ่ายในการศึกษาและการเดินทาง	1	2.3
มีอุปสรรคเรื่องค่าใช้จ่ายในการศึกษา	2	4.6
มีอุปสรรคเรื่องการเดินทาง	7	15.9
มีอุปสรรคเรื่องช่วงเวลาในการศึกษา	6	13.6
มีอุปสรรคเรื่องหน่วยงานขาดแคลนบุคลากร	3	6.8

2. คุณลักษณะบัณฑิตตามความคาดหวังของผู้บริหาร สอน. / สอ.พระราชทานนาม ระดับต่าง ๆ

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร สอน. / สอ.พระราชทานนามในระดับต่าง ๆ ทั้ง 11 ราย เกี่ยวกับความคาดหวังต่อบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิตของวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี พบว่า คุณลักษณะที่โดดเด่นที่บัณฑิตพึงมีควรประกอบด้วย ด้านคุณธรรม และจริยธรรม ด้านความสามารถทางวิชาการและการทำวิจัย และด้านความสามารถในการทำงานเป็นทีมสหวิชาชีพ

ผู้บริหารมีความคาดหวังว่าบัณฑิตต้องมีคุณธรรมและจริยธรรม อาทิเช่น ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบต่อนานาชาติ หรือการมีจิตสำนึก ดังที่ผู้เข้าร่วมวิจัยกล่าวว่า

“บัณฑิตควรระลึกเสมอว่า จะต้องอยู่ในร่องในรอยของความเป็นคนดี” - PS1

“ต้องมีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก รักองค์กร รักประชาชนและครอบครัว” - PP1

นอกจากนี้ ผู้บริหารส่วนใหญ่ยังคาดหวังให้บัณฑิตมีความรู้ความเข้าใจ และความสามารถทางวิชาการรวมถึงการทำวิจัย เพื่อจัดการแก้ไขปัญหาของชุมชนตามบริบทของพื้นที่และตอบสนองต่อความต้องการด้านสุขภาพในระดับปฐมภูมิ ดังที่ผู้เข้าร่วมวิจัยกล่าวว่า

“ต้องสามารถใช้ข้อมูลหรือหลักฐานเชิงประจักษ์ในการจัดการแก้ไขปัญหาชุมชนตามบริบทท้องถิ่นและตอบสนองต่อความต้องการด้านสุขภาพในระดับปฐมภูมิได้เป็นอย่างดี”- PS1

“ควรมีความรู้และความสามารถเพียงพอในการทำวิจัย smart เก่ง”- PP4

“มีความกระตือรือร้น ใฝ่รู้ สังเกต สงสัย และคิดวิเคราะห์แบบนักวิทยาศาสตร์”- PS2

“อยากให้บัณฑิตนำปัญหาในพื้นที่มาทำการวิจัย แล้วสามารถแก้ปัญหาได้จริง มีความเป็นรูปธรรมชัดเจน เน้นทำงานที่ตนรับผิดชอบ สามารถวิเคราะห์และใช้ข้อมูลได้แม่นยำ ทั้งการทำวิจัยแบบ R2R นวัตกรรมสุขภาพ รวมถึงการต่อยอดงานอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน”- PP7

“บัณฑิตระดับปริญญาโท ควรเป็น Smart guy สามารถคิดวิเคราะห์ข้อมูลชุมชนที่มีอยู่โดยประยุกต์ใช้หลักสถิติขั้นสูงได้”- PS1

“ควรมีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลที่แม่นยำและสามารถสื่อสารกับสังคมได้อย่างเหมาะสม”- PP1

ผลการวิจัยยังพบว่า ผู้บริหารคาดหวังให้บัณฑิตมีความสามารถในการทำงานร่วมกับทีมสหวิชาชีพ รวมถึงภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ดังที่ผู้เข้าร่วมวิจัยกล่าวว่า

“บัณฑิตต้องมีความสามารถในการทำงานเป็นทีมสหวิชาชีพ ไม่มีความแบ่งแยกกัน”- PP4

“บัณฑิตควรมีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและองค์กร การทำงานเป็นทีม รวมถึงมีความตระหนักรู้ตนเองและผู้อื่น”- PP5

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาในหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิตของวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี ส่วนใหญ่มีความต้องการเข้าศึกษาในปีการศึกษา 2565 ถึงร้อยละ 59.5 ซึ่งเป็นปีแรกของการรับเข้าศึกษา จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องวางแผนเตรียมความพร้อมทั้งระบบการจัดการเรียนการสอนและสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ให้เพียงพอและสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มผู้เรียน และเนื่องจากความหลากหลายทางวิชาชีพของกลุ่มผู้เรียนจึงทำให้มีความต้องการที่หลากหลาย ดังนั้นในการจัดทำหลักสูตรควรคำนึงความต้องการนี้ โดยอาจกำหนดสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ของหลักสูตรและออกแบบวิชาเลือกให้สอดคล้องและตอบสนองความต้องการ โดยประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่รับผิดชอบที่บุคลากรส่วนใหญ่ต้องการพัฒนาสู่งานวิจัย ได้แก่ ประเด็นการส่งเสริมสุขภาพกลุ่มวัยต่าง ๆ การบริหารงานสาธารณสุขและการป้องกันควบคุมโรคไม่ติดต่อ และสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้บริหารที่ต้องการให้บุคลากรควรมีความโดดเด่นในการรับรู้และเข้าใจปัญหาสุขภาพชุมชน นำปัญหาสุขภาพในพื้นที่มาทำการวิจัยบนพื้นฐานของการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการจัดการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์แวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยบูรณาการและการมีส่วนร่วมของชุมชนและสหสาขาวิชาชีพ ซึ่งจะเห็นได้ว่า เป็นประเด็นปัญหาที่ตรงกับความเชี่ยวชาญของคณาจารย์ในปัจจุบัน จึงคาดการณ์ได้ว่าหลักสูตรจะมีความสามารถในการผลิตบัณฑิตเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ สามารถพัฒนางานวิจัยจากงานประจำของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งยัง

สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานที่ต้องการพัฒนาคนและพัฒนางาน ให้เป็นต้นแบบทั้งด้านบริการ ด้านวิชาการ ด้านบริหาร ด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายสุขภาพให้ส่งงามและสมพระเกียรติ³ นอกจากนี้พบว่า เหตุผลในการศึกษาต่อในระดับปริญญาโทของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 59.0 ต้องการศึกษเพื่อให้มีความรู้และทักษะมากขึ้น เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน อีกทั้งผู้บริหารก็มีความคาดหวังให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถเพียงพอสำหรับการทำวิจัยและการพัฒนางานอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ทั้งนี้เป็นเพราะคุณวุฒิระดับปริญญาโทด้านสาธารณสุขสามารถนำมาใช้ประกอบในการขอปรับเลื่อนขั้นเงินเดือนหรือลดระยะเวลาการพิจารณาคัดเลือกข้าราชการสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้นได้ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของจุฑามาศ เบ้าคำทอง, นพรัตน์ ส่งเสริม, อรอนงค์ บุรีเลิศ และเนตรทรายทองคำ (2560)⁹ พบว่า การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษานั้น มีเป้าหมายเพื่อต้องการเพิ่มความสามารถในการทำงานให้เกิดความเชี่ยวชาญในการทำงานที่เพิ่มมากขึ้น และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของระบบสุขภาพในปัจจุบันมากขึ้น การเพิ่มพูนความรู้และความเชี่ยวชาญจึงมีความจำเป็นมากขึ้น และงานวิจัยของศศิธร นูรณ์เจริญ (2560)⁸ พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรระดับปริญญาโทของคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้แก่ ปัจจัยด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมีการปฏิบัติงานได้จริง ปัจจัยด้านอาจารย์ผู้สอน ซึ่งมีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่สอนเป็นอย่างดี และปัจจัยด้านความเชื่อถือของสถาบัน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ไชชนก ภาควัต (2556)¹⁰ ที่ศึกษาปัจจัยด้านการพัฒนาคุณภาพของสถาบันที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อของนักศึกษาในระดับปริญญาโท สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พบว่า เหตุผลที่ใช้ในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อเพื่อการพัฒนาตนเอง พัฒนาสถานภาพทางสังคม สร้างเครือข่ายและเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพ ซึ่งจากปัจจัยดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญในการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาอาจารย์ ซึ่งต้องพัฒนาและรักษาไว้ซึ่งคุณภาพ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้สมัครเลือกเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรต่อไป

2. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความต้องการให้มีการจัดการการสอนนอกเวลาราชการ (เสาร์-อาทิตย์) สูงถึงร้อยละ 73.0 และรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ส่วนใหญ่มีความต้องการเรียนแบบออนไลน์ ทั้งนี้เป็นเพราะสะดวก และไม่กระทบกับงานประจำ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่สามารถลาศึกษาต่อได้เนื่องจากบางรายยังไม่ได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการ นอกจากนี้ อุปสรรคที่ส่งผลต่อการศึกษาในหลักสูตร ได้แก่ ระยะเวลาเดินทาง ระยะเวลาศึกษา รวมถึงปัญหาการขาดแคลนกำลังคน เป็นต้น จึงมีความต้องการศึกษาต่อนอกเวลาราชการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมิตร สุวรรณ และจันทิมา จานงนารถ (2554)¹¹ ที่ได้ศึกษาความต้องการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาของครูและบุคลากรทางการศึกษาในพื้นที่ภาคตะวันตก มีข้อเสนอแนะว่า การจัดการศึกษาควรจัดนอกเวลาราชการในวันเสาร์-อาทิตย์ เพื่อให้ผู้เรียนที่ทำงานแล้วสามารถมาศึกษาต่อได้ และ ธนาชัยวัฒน์ เดชาสินธ์เจริญ (2553)¹² พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่

ต้องการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในช่วงเวลาภาคพิเศษ นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการให้มีการจัดที่พักในหอพักในวิทยาลัยฯ เนื่องจากประหยัดค่าใช้จ่าย อีกทั้งหอพักในวิทยาลัยฯ ยังมีความสะดวกปลอดภัย สามารถทำกิจกรรมกลุ่ม ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมนอกเวลาเรียนได้ อีกทั้งผู้บริหารยังมีความคาดหวังให้บุคลากรมีคุณธรรมและจริยธรรมอันดี ตระหนักรู้ตนเองและผู้อื่น รวมถึงมีความสามารถในการทำงานเป็นทีม ซึ่งครอบคลุมคุณลักษณะบัณฑิตรายด้านตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิการอุดมศึกษาทั้ง 6 ด้านและผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาทั้งในด้านผู้เรียน ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของชาติ²

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร มาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาบัณฑิต วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี ดังนี้

1. ควรจัดทำหลักสูตรที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน โดยประเด็นที่ต้องคำนึงถึงและนำมาวิเคราะห์ร่วมด้วย คือ ความพร้อมของสถาบันและอาจารย์ประจำหลักสูตร และนโยบายสุขภาพของประเทศ
2. การจัดการศึกษาควรจัดนอกเวลาราชการในวันเสาร์-อาทิตย์ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนที่มีงานประจำทำแล้ว หรือที่เรียกว่า “Study in the workplace” รวมทั้งควรมีการเตรียมความพร้อมของสิ่งสนับสนุนต่าง ๆ ได้แก่ คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต เพื่อรองรับการจัดการเรียนการสอนทางไกล
3. ควรมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเปิดหลักสูตรต่าง ๆ ให้ผู้ที่มีความสนใจต้องการศึกษาต่อทราบอย่างสม่ำเสมอ และสามารถเข้าถึงได้ง่ายผ่านช่องทางต่าง ๆ ได้แก่ เว็บไซต์สถาบัน เฟซบุ๊กสถาบัน แผ่นพับ และผ่านทางหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้ที่สนใจจะศึกษาได้มีการเตรียมการวางแผนการศึกษาหรือการพัฒนาตนเองก่อนที่จะเข้าศึกษาต่อไปได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป การวิจัยนี้เป็นการศึกษาความต้องการศึกษาต่อหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิตของวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี และคุณลักษณะของบัณฑิตตามความคาดหวังของมูลนิธิพัฒนา สอน. ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกับบริบทอื่น ๆ เช่น เปรียบเทียบความต้องการและความคาดหวังของบุคลากรสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานภาคเอกชนอื่น ๆ เพื่อเป็นการขยายกลุ่มเป้าหมายที่มีความต้องการในการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธรจังหวัดชลบุรี คณะสาธารณสุขศาสตร์และสหเวชศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก ที่ได้สนับสนุนทุนในการทำวิจัยและขอขอบพระคุณกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่กรุณาเสียสละเวลาและให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักข่าว Hfocus เจาะลึกระบบสุขภาพ. สธ.ผนึกเครือข่ายร่วมมือติดอาวุธทางปัญญาบุคลากร
เดินทางนโยบายหมอ 3 คนดูแลทุกคนครบถ้วน. [internet]. 2563 [เข้าถึงเมื่อ 15 พ.ค. 2564]. เข้าถึงได้
จาก <https://www.hfocus.org/content/2020/10/20373>.

2. สถาบันพระบรมราชชนก. คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน. นนทบุรี: สถาบันพระบรมราชชนก; 2564.
3. มูลนิธิพัฒนาสถานีนามัยเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา นวมินทราชินี. ประวัติความเป็นมาของสถานีนามัยเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา นวมินทราชินี. [internet]. 2563 [เข้าถึงเมื่อ 16 พ.ค. 2564]. เข้าถึงได้จาก <http://www.qshcclub.com/site/history.php>.
4. สถาบันพระบรมราชชนก. แผนยุทธศาสตร์สถาบันพระบรมราชชนก สถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ปี พ.ศ. 2563 – 2567. นนทบุรี: สถาบันพระบรมราชชนก; 2563.
5. วไลยิกา ฉลากบาง. การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research). วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม. 2560; 7(2): 124-32.
6. Kaplan S, Garrett K. The use of logic models by community-based initiatives. Evaluation and Program Planning. 2005; 28: 167–172.
7. มูลนิธิพัฒนาสถานีนามัยเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา นวมินทราชินี. ข้อมูลพื้นฐานสถานีนามัยเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา นวมินทราชินีและสถานีนามัยพระราชทานนาม ประจำปี 2563. นนทบุรี: มูลนิธิพัฒนาสถานีนามัยเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา นวมินทราชินี กระทรวงสาธารณสุข; 2563.
8. ศศิธร บุรณ์เจริญ. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรระดับปริญญาโทของคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. วารสาร Mahidol R2R e-Journal. 2560; 4(2): 136-59.
9. จุฑามาศ เบ้าคำกอง, นพรัตน์ ส่งเสริม, อรอนงค์ บุรีเลิศ, เนตรทราย ทองคำ. ความต้องการศึกษาต่อและคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต และสาธารณสุขศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. 2560; 6(2): 86-94.
10. ใจชนก ภาคอด. ปัจจัยด้านการพัฒนาคุณภาพของสถาบันที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อของนักศึกษาระดับปริญญาโท สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์; 2556.
11. สุมิตร สุวรรณ และจันทิมา จำนงนารถ. ความต้องการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาของครู และบุคลากรทางการศึกษาในพื้นที่ภาคตะวันตก. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน; 2554.
12. ธนาชัยวัฒน์ เดชาสินธุ์เจริญ. ความต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร. [วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย; 2553.